

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

BOSNIA - HERZEGOVINA

Energy Investment Activity - EIA Project

Nacrt
Nacionalnog plana smanjenja emisija
(National Emission Reduction Plan – NERP)
za Bosnu i Hercegovinu

November, 2015

SADRŽAJ

Lista tabela	3
Rječnik kratica i akronima	4
Sažetak	5
1. Uvod	7
2. Trenutno stanje emisija zagađujućih materija iz VPS u BiH	10
3. Spisak velikih postrojenja za sagorijevanje obuhvaćenih NPSE u BiH.....	14
Pravila agregacije.....	14
Određivanje gornje granice emisija (plafoni emisija).....	14
Određivanje pojedinačnog udjela VPS u gornjoj granici ukupnih emisija	15
4. Ukupni plafoni emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje u BiH.....	17
5. Mjere za ispunjavanje ciljeva.....	24
Prilog A	26
Prilog B	28

Lista tabela

Tabela 1.	Lista velikih postrojenja za sagorijevanje	7
Tabela 2.	Detaljne informacije o velikim postrojenjima za sagorijevanje	8
Tabela 3.	Ulazna energija i emisije u zrak (2014)	9
Tabela 4.	Emisije zagađujućih materija iz postojećih VPS u BiH (2014)	12
Tabela 5.	Toplotna snaga i koncentracija zagađujućih materija u VPS	13
Tabela 6.	Velika postrojenja za sagorijevanje obuhvaćena u NPSE	14
Tabela 7.	Granične vrijednosti emisija SO ₂ u periodu od 2018. – 2027.	18
Tabela 8.	Granične vrijednosti emisija NO _x u periodu od 2018. – 2027.	19
Tabela 9.	Granične vrijednosti emisija čvrstih čestica u periodu od 2018. – 2027.	20
Tabela 10.	Plafoni emisija SO ₂ (t/godišnje 2018. – 2027.)	21
Tabela 11.	Plafon emisija NO _x (t/godišnje 2018. – 2027.)	22
Tabela 12.	Plafon emisija čvrstih čestica (t/godišnje 2018. – 2027.)	23
Tabela 13.	Mjere za smanjenje SO ₂ emisija u velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH	24
Tabela 14.	Mjere za smanjenje emisija NO _x u velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH	25
Tabela 15.	Mjere za smanjenje emisija čvrstih čestica u VPS u BiH	25
Tabela 16. A.1	Lista velikih postrojenja za sagorijevanje uključenih u NPSE za BiH	26
Tabela 17. B.1	Izračunati plafoni emisija za 2018.	28
Tabela 18. B.2	Izračunati plafoni emisija za 2023	29
Tabela 19. B.3	Izračunati plafoni emisija za 2026. i 2027.	30
Tabela 20. B.4	Pregled plafona emisija za BiH od 2018. do 2027. (tona/god.)	31

Rječnik kratica i akronima

BIE	Blok industrijske elektrane
BiH	Bosna i Hercegovina
BTE	Blok termoelektrane
DeNO _x	Postupak denitrifikacije
DeSO _x	Odsumporavanje
DIE	Direktiva o industrijskim emisijama (engleski – <i>Industrial Emissions Directive</i>)
DVPS	Direktiva o velikim postrojenjima za sagorijevanje (engleski - <i>Large Combustion Plant Directive</i>)
EST	Elektrostatički taložnici (engleski - <i>Electrostatic precipitators - ESP</i>)
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
GNENO _x	Gorionik s niskom emisijom azotnih oksida (engleski – <i>Low Nox Burner – LNB</i>)
GVE	Granična vrijednost emisije (engleski- <i>Emission Limit Values – ELV</i>)
IE	Industrijska elektrana
IK	Industrijska kogeneracija
MSO	Minimalna stopa odsumporavanja
NO _x	Azotni oksidi
NPSE	Nacionalni plan smanjenja emisija (engleski - <i>National Emission Reduction Plan – NERP</i>)
ODG	Odsumporavanje dimnih gasova (engleski - <i>Flue Gas Desulfurization - FGD</i>)
PS	Polusuho (engleski - <i>semi-dry – SD</i>)
RS	Republika Srpska
SKR	Selektivna katalička redukcija (engleski - <i>Selective Catalytic Reduction</i>)
SNKR	Selektivna nekatalička redukcija (engleski <i>Selective Non Catalytic Reduction</i>)
SO ₂	Sumpor-dioksid
TE	Termoelektrana (engleski - <i>Thermal Power Plant - TE</i>)
TRO	Troškovi rada i održavanja (eng. <i>Operation and Maintenance Costs – O&MC</i>)
UHK	Ubrizgavanje hidratisanog kreča (engleski - <i>Hydrated Lime Injection</i>)
VF	Vrećasti filter (engleski – <i>Bag filter</i>)
Vlažno ODG	Vlažni postupak ODG sa krečnjakom (engleski – <i>Wet Limestone - WLS</i>)
VPS	Veliko postrojenje za sagorijevanje (engleski - <i>Large Combustion Plant - LCP</i>)
ZSV	Zagrijani sekundarni vazduh (engleski - <i>Over Fire Air</i>)

Sažetak

Nacionalni plan smanjenja emisija (NPSE) za Bosnu i Hercegovinu (BiH) je pripremljen prema Smjernicama politike Sekretarijata Energetske zajednice za izradu Nacionalnog plana smanjenja emisija (Policy Guidelines on the preparation of National Emission Reduction Plans), objavljen 19. decembra 2014.¹

NPSE se odnosi na smanjenje emisija sumpor-dioksida (SO₂), azotnih oksida (NO_x) i čvrstih čestica iz velikih postrojenja za sagorijevanje (VPS) u Bosni i Hercegovini (BiH), predstavljene po entitetima: Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republika Srpska (RS).

Uzimajući u obzir zahtjeve propisane Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, kao i prilagođene zahtjeve **Direktive 2001/80/EC** ograničenju emisija određenih zagađujućih materija u zrak iz velikih postrojenja za sagorijevanje (DVPS) i **Direktive 2010/75/EU** o industrijskim emisijama (DIE) i analizom podataka dobivenih od operatora termoelektrana i industrijskih kogenerativnih postrojenja, u BiH postoje **četiri termoelektrane, sa devet blokova i jedna industrijska kogenerativna elektrana sa tri velika postrojenja za sagorijevanje sa toplotnom snagom ložišta većom 50 MWth**, koje moraju ispuniti zahtjeve LCPD i IED Direktiva za smanjenje emisija zagađujućih materija. Za Ugovorne strane predmet Direktiva su samo velika postrojenja za sagorijevanje koja se koriste za proizvodnju električne energije koja se, makar djelomično, isporučuje u mrežu. Velika postrojenja za sagorijevanje (VPS) koja proizvode električnu energiju koja se ne isporučuje u mrežu, nisu predmet ovih Direktiva.

Nijedan od operatora VPS nije odabrao opciju usklađivanja sa graničnim vrijednostima emisija (GVE) (Član 4(3)(a) DVPS); za 10 VPS operator je odabrao da budu uključeni u NPSE (Član 4(3)(b) i Član 4(6) DVPS); a za 2 VPS operator je odabrao opciju ograničenog operativnog vijeka postrojenja za sagorijevanje (Član 4(4) DVPS).

Ulazna toplotna snaga ložišta VPS varira od 84 MW do 800 MW, a ukupno iznosi 5.339 MW. Sva VPS koriste mrki ugalj i/ili lignit kao gorivo, osim jednog industrijskog kogenerativnog postrojenja u firmi Natron-Hayat koje koristi crni lug kao gorivo.

---

¹ https://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME/DOCS/3546146/EnC_NERP_guidance_FINAL_jko_signature_merged.pdf

Ukupna emisija svih VPS u BiH u 2014. godini iznosi oko 273.577 tona SO₂, oko 20.511 tona NO_x i oko 6.616 tona čvrstih čestica.

Krajnji cilj ovog NPSE je da se do 1.1.2028. smanje godišnje emisije VPS uključenih u NPSE na 14.243 tona sumpor dioksida (SO₂), 7.746 tona azotnih oksida (NO_x) i 780 tona čvrstih čestica.

U toku izrade plana i njegovog predstavljanja javnosti, predstavnici Elektroprivrede RS (ERS) su iznijeli stav da troškovi finansiranja ovog Plana predstavljaju opterećenje za TE Ugljevik i u manjoj mjeri za TE Gacko te da će uticati na povećanje ukupnih proizvodnih troškova, prije svega TE Ugljevik, i na taj način ugroziti buduću tržišnu poziciju elektrane. Zbog ovoga predstavnici ERS-e su iznijeli apel prema nadležnim institucijama da pomognu u iznalaženju načina za finansiranje Plana. Smatra se da je prilikom iznalaženja rješenja za finansiranje moguće primjeniti neka rješenja iz međunarodne prakse.

U toku izrade plana, kao i njegovog predstavljanja javnosti, predstavnici Elektroprivrede BiH (EPBiH) su iznijeli stav da će troškovi finansiranja ovog Plana predstavljati veliko opterećenje za EPBiH, utičući na povećanje ukupnih proizvodnih troškova u TE Tuzla i TE Kakanj, čime će biti ugrožena tržišna pozicija kompanije. Sa druge strane, biće dodatno ugrožena finansijska održivost kompanije, pri ovako niskim cijenama električne energije za domaćinstva. Zbog ovoga su predstavnici EPBiH iznijeli apel prema regulatornim tijelima, kao i prema nadležnim institucijama, za razumijevanje i podršku u iznalaženju načina za realizaciju Plana.

1. Uvod

Sveobuhvatni cilj DVPS i DIE je da smanji emisije sumpor dioksida (SO₂), azotnih oksida (NO_x) i čvrstih čestica iz velikih postrojenja za sagorijevanje koje imaju ulaznu toplotnu snagu ložišta jednaku ili veću od 50 MWth. Za Ugovorne strane predmet Direktiva su samo velika postrojenja za sagorijevanje koja se koriste za proizvodnju električne energije koja se, makar djelomično, isporučuje u mrežu. Velika postrojenja za sagorijevanje koja se koriste za proizvodnju električne energije koja se ne isporučuje u mrežu, nisu predmet ovih direktiva.

Uzimajući u obzir odgovarajuće podatke koji su prikupljeni iz dozvola za proizvodnju električne energije izdatih od strane regulatornih komisija iz Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS), kao i podataka dobivenih direktno od operatera velikih postrojenja za sagorijevanje, ukupno je identificirano 12 velikih postrojenja za sagorijevanje (VPS) kako slijedi: 9 blokova termoelektrana (BTE) i 3 bloka industrijskih elektrana (BIE).

Lista 12 postrojenja, identifikovanih kao VPS u BiH, prikazani su u Tabeli 1, koja uključuje ime postrojenja, identifikacijski broj postrojenja (ID), adresu, entitet, grad, poštanski broj, geografsku dužinu, geografsku širinu i nadmorsku visinu.

Tabela 1. Lista velikih postrojenja za sagorijevanje

Ime postrojenja	ID postrojenja	Adresa	Grad	Entitet	Pošt. broj	Geog. dužina	Geog. širina	Nadm. visina
Federacija BiH								
TE Tuzla - 3	T-3	21 Aprila 4	Tuzla	FBiH	75000	18° 60' N	44° 52' E	210
TE Tuzla - 4	T-4	21 Aprila 4	Tuzla	FBiH	75000	18° 60' N	44° 52' E	210
TE Tuzla - 5	T-5	21 Aprila 4	Tuzla	FBiH	75000	18° 60' N	44° 52' E	210
TE Tuzla - 6	T-5	21 Aprila 4	Tuzla	FBiH	75000	18° 60' N	44° 52' E	210
TE Kakanj - 5	K-5	Čatići	Kakanj	FBiH	72240	18° 11' N	44° 09' E	405
TE Kakanj - 6	K-6	Čatići	Kakanj	FBiH	72240	18° 11' N	44° 09' E	405
TE Kakanj - 7	K-7	Čatići	Kakanj	FBiH	72240	18° 11' N	44° 09' E	405
IK Natron Hayat UKO3	UKO-3	Liješnica bb	Maglaj	FBiH	74250	18° 6' N	44° 53' E	183
IK Natron Hayat UKO4	UKO-4	Liješnica bb	Maglaj	FBiH	74250	18° 6' N	44° 53' E	183
IK Natron Hayat LUKO4	LUKO-4	Liješnica bb	Maglaj	FBiH	74250	18° 6' N	44° 53' E	183
Republika Srpska								
TE Gacko	G-1	Gračanica bb	Gacko	RS	89240	18° 52' N	43° 17' E	945
TE Ugljevik	U-1	Ugljevik bb	Ugljevik	RS	76330	18° 96' N	44° 680' E	172

Ukupna ulazna toplotna snaga ložišta VPS u BiH iznosi **5.339 MWth**, a u tom iznosu termoelektrane učestvuju sa **5.075 MWth (95,06 %)** a industrijska postrojenja sa **264 MWth (4,94 %)**. U elektro-energetskom sektoru VPS koriste mrki ugalj i lignit ili njihovu mješavinu kao gorivo, dok se u industrijskom sektoru koristi lignit i crni lug kao gorivo.

U elektro-energetskom sektoru, starost VPS je **između 29 i 50 godina**, a prosječna starost VPS je 38 godina. Do 31. decembra 2014.godine **ukupan broj radnih sati** u elektro-energetskom sektoru varirao je od 108.234 h u Kaknju, blok 7, do 322.658 h u Tuzli, blok 3, **sa prosječnim brojem radnih sati od 199.381 h**.

Opcije za postojeća postrojenja sa sagorijevanjem u cilju usaglašavanja sa zahtjevima Odluke D/2013/05/MC-EnC i prilagođene Direktive 2001/80/EC navedene su u članovima 4(3), 4(4) i 4(6) Direktive 2001/80/EC (DVPS)²:

- *Opcija 1: Usaglašavanje sa graničnim vrijednostima emisija (ELVs) (član 4(3)(a))*
- *Opcija 2: Implementacija nacionalnog plana smanjenja emisija (NPSE) (član 4(3)(b) i član 4(6))*
- *Opcija 3: Ograničeni operativni vijek (član 4(4))*

Nijedan od operatora VPS nije odabrao opciju usklađivanja sa graničnim vrijednostima emisija (GVE) (Član 4(3)(a) DVPS); za 10 VPS operator je odabrao da budu uključeni u NPSE (Član 4(3)(b) i Član 4(6) DVPS); a za 2 VPS operator je odabrao opciju ograničenog operativnog vijeka postrojenja za sagorijevanje (Član 4(4) DVPS) (Table 2).

Tabela 2. Detaljne informacije o velikim postrojenjima za sagorijevanje

Ime postrojenja	ID postrojenja	Status postrojenja	MWth	Datum početka rada	Drugi sektor	Broj Radnih Sati do 2014
Federacija BiH						
TE Tuzla - 3	T-3	član 4 4	330	31/07/1966	TE	322.658
TE Tuzla - 4	T-4	član 4 3(b)	600	01/04/1971	TE	212.839
TE Tuzla - 5	T-5	član 4 3(b)	600	02/04/1974	TE	207.056
TE Tuzla - 6	T-5	član 4 3(b)	615	30/09/1978	TE	201.782
TE Kakanj - 5	K-5	član 4 3(b)	330	21/01/1970	TE	245.446
TE Kakanj - 6	K-6	član 4 3(b)	330	27/12/1977	TE	192.394
TE Kakanj - 7	K-7	član 4 3(b)	670	27/12/1989	TE	108.234
IK Natron Hayat UKO3	UKO-3	član 4 4	80	1965	IE	255.364
IK Natron Hayat UKO4	UKO-4	član 4 3(b)	100	1983	IE	117.713
IK Natron Hayat LUKO4	LUKO-4	član 4 3(b)	84	1983	IE	114.935
Republika Srpska						
TE Gacko - 1	G-1	član 4 3(b)	800	08/02/1983	TE	159.226
TE Ugljevik -1	U-1	član 4 3(b)	800	20/11/1985	TE	144.798

član 4 3(b) - Postrojenja su podložna Nacionalnom planu za smanjenje emisija

član 4 4 - Postrojenja ne mogu raditi više od 20,000 radnih sati počevši od 1. januara 2018. godine do 31. decembra 2023. godine.

TE – termoelektrana

IE – industrijska elektrana

² Ibid.

Ukupna emisija svih VPS u BiH u 2014. godini je iznosila oko 273.577 tona SO₂, oko 20.511 tona NO_x i oko 6.616 tona čvrstih čestica.

U Tabeli 3 su predstavljeni podaci o ulaznoj energiji kao i emisije SO₂, NO_x i čvrstih čestica.

Tabela 3. Ulazna energija i emisije u zrak (2014)

Ime postrojenja	ID postrojenja	Druga čvrsta goriva (TJ)	SO ₂ (t)	NO _x (t)	Čvrste čestice (t)	Napomene
Federacija BiH						
TE Tuzla - 3	T-3	6.634	5.440,7	820,83	83,74	
TE Tuzla - 4	T-4	15.239	17.138,7	3021,81	697,71	
TE Tuzla - 5	T-5	7.856	8.370,45	614,91	301,99	
TE Tuzla - 6	T-5	11.449	22.063,24	1355,33	120,75	
TE Kakanj - 5	K-5	6.300	20.688,00	2.493	17	
TE Kakanj - 6	K-6	6.811	20.241,00	2.350	19	
TE Kakanj - 7	K-7	11.578	34.418,00	2.542	849	
IK Natron Hayat UKO3	UKO-3	433				Rezerva
IK Natron Hayat UKO4	UKO-4	1.625	3.772	694,5	193,4	
IK Natron Hayat LUKO4	LUKO-4	1.116	19	206,6	27	
Republika Srpska						
TE Gacko - 1	G-1	17.473	9.688	2.906	1.615	
TE Ugljevik - 1	U-1	20.303	121.339	3.091	2.748	

2. Trenutno stanje emisija zagađujućih materija iz VPS u BiH

Prema prikupljenim podacima iz termoelektrana, kao i industrijskih kogeneracijskih postrojenja, u Bosni i Hercegovini trenutno postoje 4 termoelektrane sa devet velikih postrojenja za sagorijevanje i tri industrijska postrojenja, koji podliježu zahtjevima za smanjenje emisija zagađujućih materija iz Direktive 2001/80/EC u vezi ograničavanja emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje³ (Direktiva o velikim postrojenjima za sagorijevanje – DVPS) i Direktive 2010/75/EU o industrijskim emisijama⁴ (Direktiva o industrijskim emisijama – DIE). Toplotna snaga velikih ložišta se kreće od 80 do 800 MW, a ukupno iznosi 5.339 MWth.

Sve termoelektrane kao gorivo koriste mrki ugalj ili lignit ili mješavinu ta dva goriva, sa sadržajem sumpora u rasponu od 0,7% do 4,3%. Industrijska postrojenja za proizvodnju toplotne i električne energije koriste ili mrki ugalj ili crni lug i proizvode električnu energiju, kao i toplotnu energiju za proizvodnju papira.

Velika postrojenja za sagorijevanje imaju trenutne emisije sumpor dioksida od oko 273.577 tona godišnje, dok emisije azotnih oksida iznose 20.511 tona a čvrstih čestica 6.616 tona (Tabela 4).

U skladu sa Smjernicama politike Sekretarijata Energetske zajednice, Nacionalni plan smanjenja emisija je pripremljen koristeći prosječnu potrošnju goriva velikih postrojenja za sagorijevanje u periodu od 2008. do 2012. godine. Ako je postrojenje zbog investicionih aktivnosti bilo van funkcije najmanje 60 uzastopnih dana, za te dane korištena je prosječna dnevna potrošnja goriva izračunata kao prosječna postrošnja tokom petogodišnjeg perioda do i uključujući 2012. godinu (ne uključujući periode kada je postrojenje bilo van funkcije). Osnovni parametri unosa goriva i parametri dimnih gasova, kao i skorašnje koncentracije zagađujućih materija u blokovima velikih postrojenja za sagorijevanje su prikazani u Tabeli 4. Podaci o dimnim gasovima su dati pri normalnim uslovima (0 °C, 1,013 mb) sa 6 % kisika.

Prosječna ukupna godišnja potrošnja goriva u periodu 2008-2012 bila je 113.837 TJ i prosječni godišnji protok dimnih gasova u istom periodu bio je 40.932 miliona Nm³. Koncentracija sumpor dioksida u velikim postrojenjima za sagorijevanje bez ODG varira od 1.245mg/Nm³ u industrijskom postrojenju Natron Hayat UKO 4, do preko 16.661 mg/Nm³ u TE Ugljevik, dok je u NH LUKO 4 koncentracija SO₂ samo 11mg/ Nm³ jer je ugrađen sistem ODG. Emisije azotnih

---

³ OJ L 309, 27.11.2001, str.1

⁴ OJ L 334, 17.12.2010, str.17

oksida variraju od 73 pa sve do 3.091mg/Nm³, dok emisije čvrstih čestica variraju od 10 pa sve do 2.748 mg/Nm³.

Važno je spomenuti da su neki blokovi termoelektrana već ugradili kombinovane elektrostatičke taložnike i vrećaste filtere (TE Kakanj), čime se postižu veoma niske koncentracije emisija čvrstih čestica u dimnim gasovima, daleko ispod zahtjeva Direktive o industrijskim emisijama. Pored toga, koncentracije sumpor dioksida u dimnim gasovima u LUKO 4 industrijskom postrojenju za sagorijevanje su oko 11 mg/Nm³, uprkos velikom sadržaju sumpora (oko 1%), zbog ugradnje sistema za odsumporavanje dimnih gasova u sklopu tehnologije za proizvodnju papira.

Tabela 4. Emisije zagađujućih materija iz postojećih VPS u BiH (2014)

Stavka	Naziv elektrane	Veliko postrojenje za sagorijevanje (VPS)	Karakteristike goriva i potrošnja					Emisije			Napomene
			Tip	DTV	Sadržaj pepela	S	Potrošnja	SO2	NOx	Čvrste čestice	
				kJ/kg	%	%	000t/a	t/a	t/a	t/a	
Ukupno za velika postrojenja za sagorijevanje u BiH							273.577	20.511	6.616		
Ukupno TE FBiH							141.218	14.197	2.175		
Ukupno TE Tuzla							65.808	6.812	1.290		
1	TE Tuzla - 3	T-3	95% lignit/ 5% mrki ugalj	10.465	18,7	0,9	634	5.441	821	84	Podaci za 2013.
2	TE Tuzla - 4	T-4	75% lignit/ 25% mrki ugalj	10.451	18,6	0,9	1.458	17.139	3.022	698	Podaci za 2013.
3	TE Tuzla - 5	T-5	75% lignit/ 25% mrki ugalj	10.301	19,5	1,4	1.344	21.166	1.614	388	Podaci za 2014.
4	TE Tuzla - 6	T-6	mrki ugalj	17.154	21,8	1,9	667	22.063	1.355	121	Podaci za 2013.
Ukupno TE Kakanj							75.410	7.385	885		
5	TE Kakanj – K5	K-5	mrki ugalj	12.670	38,3	2,6	497	20.688	2.493	17	Zajednički dimnjak
6	TE Kakanj - K6	K-6	mrki ugalj	12.670	38,3	2,6	538	20.241	2.350	19	
7	TE Kakanj – K7	K-7	mrki ugalj	12.670	38,3	2,6	914	34.481	2.542	849	
Ukupno Natron Hayat							1.332	317	77		
8	IK Natron Hayat	UKO-3	mrki ugalj	10.500	15,6	0,7	0,5				U rezervi
9	IK Natron Hayat	UKO-4	mrki ugalj	10.500	15,6	0,7	178	1.325	244	68	Zajednički dimnjak
10	IK Natron Hayat	LUKO-4	crni lug	9.500		1,0	149	7	73	10	
Ukupno za velika postrojenja za sagorijevanje u FBiH							142.550	14.514	2.253		
Ukupno TE RS							131.027	5.997	4.363		
11	TE Gacko -1	G-1	Lignit	7.732	19	1,0	2.329	9.688	2.906	1.615	
12	TE Ugljevik -1	U-1	mrki ugalj	10.686	27,5	4,3	1.900	121.339	3.091	2.748	

Tabela 5. Toplotna snaga i koncentracija zagađujućih materija u VPS

Stavka	Naziv postrojenja	Veliko postrojenje za sagorijevanje (VPS)	Q _{th}	Prosjeak 2008.-2012.			Koncentracija emisija u 2014.		
				Gorivo	Dimni gas	S	SO ₂	NO _x	Čvrste čestice
				MW	TJ	M Nm ³	t	mg/m ³	mg/m ³
Ukupno za velika postrojenja za sagorijevanje u BiH			5.339	113.837	40.932	192.417			
Ukupno za velika postrojenja u FBiH			3.739	78.000	28.077	94.455			
Ukupno TE FBiH			3.475	74.898	26.866	91.866			
1	TE Tuzla - 3	T-3	330	5.701	2.045	4.943	2.286	345	35
2	TE Tuzla - 4	T-4	600	14.706	5.275	12.847	3.135	553	128
3	TE Tuzla - 5	T-5	600	12.658	4.540	11.010	4.261	325	78
4	TE Tuzla - 6	T-6	615	12.958	4.648	15.453	5.373	330	29
TE Tuzla Total			2.145	46.023	16.508	44.254			
5	TE Kakanj - 5	K-5	330	7.459	2.675	12.402	9.155	1.103	8
6	TE Kakanj - 6	K-6	330	5.518	1.979	9.370	8.285	962	8
7	TE Kakanj - 7	K-7	670	15.899	5.703	25.840	8.303	612	3 ¹⁾
TE Kakanj Total			1.330	28.875	10.358	47.613			
IK Natron Hayat Total			264	3.102	1.211	2.589			
8	IK Natron Hayat	UKO-3	80	433	155	304			
9	IK Natron Hayat	UKO-4	100	1.625	583	1.197	1.245	229	63.8
10	IK Natron Hayat	LUKO-4	84	1.044	473	1.088	11	114	14.9
TE RS Total			1.600	35.837	12.855	97.962			
11	TE Gacko -1	G-1	800	16.968	6.086	22.217	1.500	450	250
12	TE Ugljevik - 1	U-1	800	18.869	6.768	75.745	16.661	424	377

¹⁾Koncentracija čvrstih čestica u dimnom gasu smanjena je u decembru 2014. godine kroz unaprijedene elektrostatičke taložnike i ugradnju vrećastih filtera na postojeće elektrofiltere

3. Spisak velikih postrojenja za sagorijevanje obuhvaćenih NPSE u BiH

Deset velikih postrojenja za sagorijevanje su predmet Nacionalnog plana za smanjenje emisija (NPSE), navedene u Čl.4_3(b) (Tabela 6).

Tabela 6. Velika postrojenja za sagorijevanje obuhvaćena u NPSE

Naziv elektrane	Blok elektrane	Ulazna toplotna snaga ložišta dana 31/12/2012 (MWt)	Postrojenja obuhvaćena NPSE-om ⁵
Federacija Bosne i Hercegovine			
TE Tuzla - 4	T-4	600	da
TE Tuzla - 5	T-5	600	da
TE Tuzla - 6	T-6	615	da
TE Kakanj - 5	K-5	330	da
TE Kakanj - 6	K-6	330	da
TE Kakanj - 7	K-7	670	da
IK Natron Hayat UKO4	UKO-4	100	da
IK Natron Hayat LUKO4	LUKO-4	84	da
Republika Srpska			
TE Gacko -1	G-1	800	da
TE Ugljevik - 1	U-1	800	da

Pravila agregacije

Prema Smjernicama politike, kada se dimni gasovi dva ili više odvojena postrojenja za sagorijevanje ispuštaju kroz zajednički dimnjak, ova postrojenja se smatraju kao jedno postrojenje za sagorijevanje sa ukupnom ulaznom toplotnom snagom kao sumom svih unosa goriva. Takav je slučaj u sljedećim postrojenjima:

- TE Kakanj 5 + Kakanj 6 + Kakanj 7, ukupne ulazne toplotne snage 1,330 MW; i
- IK Natron Hayat UKO 4 i LUKO 4, ukupne ulazne toplotne snage 184 MW.

Određivanje gornje granice emisija (plafoni emisija)

Gornje granice emisija su određene za SO₂, NO_x i čvrste čestice za svaku pojedinu godinu od 2018. do 2027.godine. Izračunavanje gornjih granica je urađeno na nacionalnom nivou, prema udjelu svakog pojedinačnog postrojenja obuhvaćenog NERP-om. Gornje granice su izražene u godišnjim količinama.

⁵ Čl.4_3 - Postrojenja su predmet Nacionalnog plana za smanjenje emisija

Mjere za smanjenje emisija moraju biti preduzete na takav način da su ukupne emisije zagađujućih materija iz svih postrojenja za sagorijevanje ispod gornje granice na nacionalnom nivou.

Određivanje pojedinačnog udjela VPS u gornjoj granici ukupnih emisija

Opšti slučaj

Izračunavanje pojedinačnog udjela svako postrojenje za sagorijevanje je urađeno u skladu sa Članom 4(6) LCP Direktive 2001/80/EC za sumpor dioksid, azotni okside i čvrste čestice, kao proizvod protoka dimnih gasova i referentne granične vrijednosti emisija (GVE).

Protok dimnih gasova je izračunat prema unosu goriva, uz primjenu koeficijenta od 0,3587 Nm³/MJ, kao što je preporučeno za ugalj u Smjernicama politike Sekretarijata Energetske zajednice⁶. Međutim, za crni lug u postrojenju LUKO-4 industrijske kogeneracije Natron Hayat, korišten je koeficijent 4,305 Nm³/kg, prema mjerenjima akreditovanog instituta⁷, obzirom da se ne radi o standardnom gorivu.

Sve stope protoka dimnih gasova su izračunate za suhi gas pri normalnim uslovima (0 °C, 1,013 mbar) i referentni sadržaj kisika od 6%.

Posebni slučaj za postrojenja za sagorijevanje koja koriste mogućnost minimalne stope odsumporavanja

Mogućnost primjene relevantne minimalne stope odsumporavanja (MSO) od 94% je bila primjenjena u izračunavanju pojedinačnih udjela ukupnih gornjih vrijednosti emisija Bloka 7 TE Kakanj i TE Ugljevik u periodu od 01/01/2018. pa sve do 31/12/2023. godine. Relevantna minimalna stopa odsumporavanja od 96% je bila primjenjena za TE Kakanj 5, TE Kakanj 6, TE Kakanj 7 i TE Ugljevik za period od 01/01/2026. sve do 31/12/2027. godine. Linearno snižavanje je bilo korišteno od 01/01/2024 do 31/12/2025.

---

⁶ EN 12952-15 (http://www.vgb.org/vgbmultimedia/rp338_flue_gas.pdf)

⁷ Dvokut pro, Laboratory for the Architect Physics and Environmental Protection, Report No:Z-IE-025-B2/15, Dec. 2014

Posebni slučaj za postrojenja za sagorijevanje koja koriste više vrsta pogonskog goriva

U slučaju industrijske kogeneracije Natron Hayat, postrojenja za sagorijevanje UKO-4 i LUKO-4 su spojena na zajednički dimnjak. Obzirom da koriste različitu vrstu goriva, računanje udjela u gornjoj granici (plafonu) emisija je urađeno sumiranjem pojedinačnih proizvoda protoka dimnih gasova i granične vrijednosti emisija (GVE). Svaka granična vrijednost emisija određena prema ulaznoj toplotnoj snazi, koja je suma pojedinačnih toplotnih snaga.

4. Ukupni plafoni emisija iz velikih postrojenja za sagorijevanje u BiH

Na osnovu metodologije iz Smjernica politike Sekretarijata Energetske zajednice i na osnovu podataka za Nacionalni plan smanjenja emisija za velika postrojenja za sagorijevanje, izračunati su plafoni emisija sumpor dioksida za period od 2016 – 2027., a prema prosječnoj potrošnji goriva u periodu od 2008 – 2012; granične vrijednosti emisija su prikazane u tabelama 7, 8 i 9. Rezultati su prikazani u tabelama 10, 11 i 12. Ukupne emisije sumpor dioksida, iz svih velikih postrojenja za sagorijevanje koja su uključena u Nacionalni plan za smanjenje emisija, su ograničene na 27,194 t/godišnje od 01/01/2018 pa do 31/12/2023; postepeno se smanjujući na 14,243 t/godišnje u 2026. i 2027.

Slično, plafoni emisija azotnih oksida se kreću od 19,936 u 2018, linearno se smanjujući na 10,031 t/godišnje u 2023. i opet se linearno smanjujući na 7,746 t/godišnje u 2026., ostajući isti u 2027. godini.

Što se tiče plafona emisija za čvrste čestice, smanjenje je slično kao za sumpor dioksid, tj. ostaju isti između 2018. i 2023. i linearno se smanjujući do 2026. Ukupne emisije čvrstih čestica su ograničene na 2,222 t/godišnje u periodu od 2018. do 2023. i dalje se smanjuju do 780 t/godišnje u 2026. i 2027. godini.

Podaci o velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH, kao i izračunati plafoni emisija i njihov prikaz se nalaze u Prilozima A i B.

Tabela 7. Granične vrijednosti emisija SO₂ u periodu od 2018. – 2027.

Stavka	Naziv elektrane	Veliko postrojenje za sagorijevanje (VPS)	Qth MW	Granične vrijednosti emisija u godini / mg/Nm ³ /										Napomene	
				2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027		
Federacija Bosna i Hercegovina															
1	Tuzla - 4	T-4	600	400	400	400	400	400	400	400	333	267	200	200	
2	Tuzla - 5	T-5	600	400	400	400	400	400	400	400	333	267	200	200	
3	Tuzla -6	T-6	615	400	400	400	400	400	400	400	333	267	200	200	
4	Kakanj - 5	K-5	330	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	844	607	371	371	Zajednički dimnjak
5	Kakanj - 6	K-6	330	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	1.080	846	612	379	379	
6	Kakanj - 7	K-7	670	544	544	544	544	544	544	544	483	423	362	362	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	100	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.193	721	250	250	Zajednički dimnjak
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	84	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.664	1.193	721	250	250	
Republika Srpska															
9	Gacko -1	G-1	800	400	400	400	400	400	400	400	333	267	200	200	
10	Ugljevik 1	U-1	800	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343	1.343	1.194	1.044	895	895	

Tabela 8. Granične vrijednosti emisija NO_x u periodu od 2018. – 2027.

Stavka	Naziv elektrane	Veliko postrojenje za sagorijevanje (VPS)	Qth MW	Granične vrijednosti emisija u godini / mg/Nm ³ /										Napomen e
				2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Federacija Bosna i Hercegovina														
1	Tuzla - 4	T-4	600	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	
2	Tuzla - 5	T-5	600	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	
3	Tuzla -6	T-6	615	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	
4	Kakanj - 5	K-5	330	600	600	600	600	600	600	467	333	200	200	Zajednički dimnjak
5	Kakanj - 6	K-6	330	600	600	600	600	600	600	467	333	200	200	
6	Kakanj - 7	K-7	670	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	100	600	600	600	600	600	600	467	333	200	200	Zajednički dimnjak
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	84	600	600	600	600	600	600	467	333	200	200	
Republika Srpska														
9	Gacko -1	G-1	800	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	
10	Ugljevik 1	U-1	800	500	440	380	320	260	200	200	200	200	200	

Tabela 9. Granične vrijednosti emisija čvrstih čestica u periodu od 2018. – 2027.

Stavka	Naziv elektrane	Veliko postrojenje za sagorijevanje (VPS)	Qth MW	Granične vrijednosti emisija u godini / mg/Nm3/										Napomene
				2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Federacija Bosna i Hercegovina														
1	Tuzla - 4	T-4	600	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	
2	Tuzla - 5	T-5	600	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	
3	Tuzla -6	T-6	615	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	
4	Kakanj - 5	K-5	330	100	100	100	100	100	100	73	47	20	20	Zajednički dimnjak
5	Kakanj - 6	K-6	330	100	100	100	100	100	100	73	47	20	20	
6	Kakanj - 7	K-7	670	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	100	100	100	100	100	100	100	40	30	25	25	Zajednički dimnjak
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	84	100	100	100	100	100	100	40	30	25	25	
Republika Srpska														
9	Gacko -1	G-1	800	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	
10	Ugljevik 1	U-1	800	50	50	50	50	50	50	40	30	20	20	

Tabela 10. Plafoni emisija SO2 (t/godišnje 2018. – 2027.)

Stavka	Elektrana	Jedinica	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Napomena
VPS B&H UKUPNO			27.194	2.7194	27.194	27.194	27.194	27.194	22.877	18.560	14.243	14.243	
VPS FBiH UKUPNO			15.760	15.760	15.760	15.760	15.760	15.760	12.769	9.867	6.966	6.966	
Termoelektrane FBiH ukupno			13.913	13.913	13.913	13.913	13.913	13.913	11.509	9.106	6.702	6.702	
Termoelektrana Tuzla ukupno			5.785	5.785	5.785	5.785	5.785	5.785	4.821	3.857	2.893	2.893	
1	Tuzla - 4	T-4	2.110	2.110	2.110	2.110	2.110	2.110	1.758	1.407	1.055	1.055	
2	Tuzla - 5	T-5	1.816	1.816	1.816	1.816	1.816	1.816	1.513	1.211	908	908	
3	Tuzla - 6	T-6	1.859	1.859	1.859	1.859	1.859	1.859	1.549	1.239	930	930	
Termoelektrana Kakanj ukupno			8.128	8.128	8.128	8.128	8.128	8.128	6.688	5.249	3.809	3.809	
4	Kakanj - 5	K-5	2.889	2.889	2.889	2.889	2.889	2.889	2.257	1.625	992	992	
5	Kakanj - 6	K-6	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	1.675	1.212	750	750	
6	Kakanj - 7	K-7	3.101	3.101	3.101	3.101	3.101	3.101	2.756	2.412	2.067	2.067	
IK Natron Hayat ukupno			1.757	1.757	1.757	1.757	1.757	1.757	1.259	762	264	264	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	970	970	970	970	970	970	695	420	146	146	
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	787	787	787	787	787	787	564	341	118	118	
Termoelektrane RS ukupno			11.524	11.524	11.524	11.524	11.524	11.524	10.108	8.693	7.277	7.277	
9	Gacko - 1	G-1	2.435	2.435	2.435	2.435	2.435	2.435	2.029	1.623	1.217	1.217	
10	Ugljevik -1	U-1	9.089	9.089	9.089	9.089	9.089	9.089	8.079	7.070	6.060	6.060	

Tabela 11. Plafon emisija NO_x (t/godišnje 2018. – 2027.)

Stavka	Elektrana	Jedinica	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Napomena
VPS BiH UKUPNO			19.937	17.956	15.974	13.993	12.012	10.031	9.269	8.508	7.746	7.746	
VPS FBiH Ukupno			13.510	12.300	11.090	9.880	8.670	7.460	6.698	5.937	5.175	5.175	
Termoelektrane FBiH ukupno			12.876	11.666	10.456	9.246	8.036	6.826	6.205	5.585	4.964	4.964	
Termoelektrana Tuzla ukupno			7.232	6.364	5.496	4.628	3.760	2.893	2.893	2.893	2.893	2.893	
1	Tuzla - 4	T-4	2.637	2.321	2.004	1.688	1.371	1.055	1.055	1.055	1.055	1.055	
2	Tuzla - 5	T-5	2.270	1.998	1.725	1.453	1.181	908	908	908	908	908	
3	Tuzla - 6	T-6	2.324	2.045	1.766	1.487	1.208	930	930	930	930	930	
Termoelektrana Kakanj ukupno			5.644	5.302	4.960	4.618	4.276	3.933	3.313	2.692	2.072	2.072	
4	Kakanj - 5	K-5	1.605	1.605	1.605	1.605	1.605	1.605	1.249	892	535	535	
5	Kakanj - 6	K-6	1.188	1.188	1.188	1.188	1.188	1.188	924	660	396	396	
6	Kakanj - 7	K-7	2.851	2.509	2.167	1.825	1.483	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	
IK Natron Hayat ukupno			634	634	634	634	634	634	493	352	211	211	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	350	350	350	350	350	350	272	194	117	117	
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	284	284	284	284	284	284	221	158	95	95	
Termoelektrane RS ukupno			6.427	5.656	4.885	4.114	3.342	2.571	2.571	2.571	2.571	2.571	
9	Gacko - 1	G-1	3.043	2.678	2.313	1.948	1.582	1.217	1.217	1.217	1.217	1.217	
10	Ugljevik -1	U-1	3.384	2.978	2.572	2.166	1.760	1.354	1.354	1.354	1.354	1.354	

Tabela 12. Plafon emisija čvrstih čestica (t/godišnje 2018. – 2027.)

Stavka	Elektrana	Jedinica	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Napomena
VPS BiH UKUPNO			2.222	2.222	2.222	2.222	2.222	2.222	1.704	1.239	780	780	
VPS FBiH Ukupno			1.579	1.579	1.579	1.579	1.579	1.579	1.190	854	523	523	
Termoelektane FBiH ukupno			1.474	1.474	1.474	1.474	1.474	1.474	1.148	822	496	496	
Termoelektrana Tuzla ukupno			723	723	723	723	723	723	579	434	289	289	
1	Tuzla - 4	T-4	264	264	264	264	264	264	211	158	105	105	
2	Tuzla - 5	T-5	227	227	227	227	227	227	182	136	91	91	
3	Tuzla - 6	T-6	232	232	232	232	232	232	186	139	93	93	
Kakanj ukupno			751	751	751	751	751	751	569	388	207	207	
4	Kakanj - 5	K-5	268	268	268	268	268	268	196	125	54	54	
5	Kakanj - 6	K-6	198	198	198	198	198	198	145	92	40	40	
6	Kakanj - 7	K-7	285	285	285	285	285	285	228	171	114	114	
IK Natron Hayat ukupno			106	106	106	106	106	106	42	32	26	26	
7	IK Natron Hayat	UKO-4	58	58	58	58	58	58	23	17	15	15	
8	IK Natron Hayat	LUKO-4	47	47	47	47	47	47	19	14	12	12	
Termoelektrane RS ukupno			643	643	643	643	643	643	514	386	257	257	
9	Gacko - 1	G-1	304	304	304	304	304	304	243	183	122	122	
10	Ugljevik -1	U-1	338	338	338	338	338	338	271	203	135	135	

5. Mjere za ispunjavanje ciljeva

Prema podacima iz Upitnika koje su ispunili operatori velikih postrojenja za sagorijevanje, niti jedno veliko postrojenje za sagorijevanje u elektro-energetskom sektoru BiH nije implementiralo mjere odsumporavanja, jer nisu ugradili odgovarajuću opremu (tabela 7). Neke termoelektrane planiraju ugradnju opreme za odsumporavanje, dok je u IK Natron Hayat LUKO-4 odgovarajuća oprema za ODG instalirana tokom izgradnje postrojenja u 1983. godini kao dio tehnološkog procesa. U tabeli 13 su prikazane planirane mjere u okviru NPSE-a pomoću kojih će se ostvariti potrebno smanjenje emisija SO₂.

Tabela 13. Mjere za smanjenje SO₂ emisija u velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH

Naziv elektrane	Jedinica	Korištena tehnologija
Tuzla 4	T-4	
Tuzla 5	T-5	Vlažno ODG
Tuzla 6	T-6	
Kakanj 5	K-5	Vlažno ODG
Kakanj 6	K-6	
Kakanj 7	K-7	
IK Natron H. UKO4	UKO-4	Polusuho ODG
IK Natron H. LUKO4	LUKO-4	
Gacko 1	G-1	Suho ODG (UHK)
Ugljevik 1	U-1	Vlažno ODG

Prema podacima iz Upitnika, o velikim postrojenjima za sagorijevanje elektro-energetskog sektora BiH, neka postrojenja koriste tehnologije denitrifikacije kao što su: gorionik s niskom emisijom azotnih oksida (GNENOX), zagrijani sekundarni vazduh (ZSV) ili oboje. Instaliranje opreme za smanjenje azotnih oksida u postrojenjima EPBIH je dalo značajne rezultate, naročito u termoelektrani Tuzla, koja je zadovoljila zahtjeve iz Direktive o velikim postrojenjima za sagorijevanje. Smanjenje emisija azotnih oksida je također evidentna i u termoelektrani Kakanj. U IK Natron Hayat odgovarajuća DeNO_x oprema je instalirana tokom izgradnje postrojenja u 1983. U tabeli 14 su prikazane planirane mjere u okviru NPSE-a pomoću kojih će se ostvariti potrebno smanjenje emisija NO_x.

Tabela 14. Mjere za smanjenje emisija NO_x u velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH

Naziv elektrane	Jedinica	Korištena tehnologija
Tuzla 4	T-4	
Tuzla 5	T-5	
Tuzla 6	T-6	SNKR
Kakanj 5	K-5	SNKR
Kakanj 6	K-6	SNKR
Kakanj 7	K-7	SNKR
		SKR
IK Natron H. UKO4	UKO-4	
IK Natron H. LUKO4	LUKO-4	
Gacko 1	G-1	GNENO _x +ZSV
Ugljevik 1	U-1	SKR

Prema podacima iz Upitnika o velikim postrojenjima za sagorijevanje u BiH, neka od njih su implementirale mjere za smanjenje emisija čvrstih čestica upotrebom slijedećih tehnologija: elektrostatički taložnici (EST), vrećasti filter (VF) ili oboje, kao i vlažni postupak sa zaluženom vodom. Neka velika postrojenja za sagorijevanje u BiH su instalirala opremu za smanjenje emisija čvrstih čestica. Rezultati su odlični u postrojenjima EPBiH, naročito u termoelektrani Kakanj. Druga velika postrojenja za sagorijevanje u elektro-energetskom sektoru nisu instalirala odgovarajuću opremu za smanjenje emisija čvrstih čestica. U industrijskoj elektrani Natron Hayat odgovarajući EST je instaliran tokom izgradnje postrojenja u 1983. U tabeli 15 su prikazane planirane mjere u okviru NPSE-a pomoću kojih će se ostvariti potrebno smanjenje emisija čvrstih čestica.

Tabela 15. Mjere za smanjenje emisija čvrstih čestica u VPS u BiH

Naziv elektrane	Jedinica	Korištena tehnologija
Tuzla 4	T-4	
Tuzla 5	T-5	
Tuzla 6	T-6	
Kakanj 5	K-5	
Kakanj 6	K-6	
Kakanj 7	K-7	
IK Natron H. UKO4	UKO-4	
IK Natron H. LUKO3	LUKO-4	
Gacko U1	G-1	EST + VF
Ugljevik U1	U-1	EST

Prilog A

Tabela 16. A.1 Lista velikih postrojenja za sagorijevanje uključenih u NPSE za BiH

A	B	C	D			E	F
Stavka	Naziv elektrane (operator)	Lokacija elektrane (adresa)	Datum kada je predana aplikacija za prvu dozvolu	ILI Datum kada je odobrena prva dozvola za elektranu	Datum kada je elektrana prvi put puštena u pogon	Ukupna toplotna snaga 31.12.2012. (MWt)	Godišnji broj operativnih sati (samo ako je apliciran Član 5 (1))
UKUPNO BiH						4,929	
UKUPNO FBiH						3,329	
1	Tuzla 4	Tuzla 21 Aprila 4 75000 BiH			01/04/1971	600	
2	Tuzla 5	Tuzla 21 Aprila 4 75000 BiH			02/04/1974	600	
3	Tuzla6	Tuzla 21 Aprila 4 75000 BiH			30/09/1978	615	
4	Kakanj 5	Kakanj Čatići 72240 BiH			21/01/1970	330	
5	Kakanj 6	Kakanj Čatići 72240 BiH			27/12/1977	330	
6	Kakanj 7	Kakanj Čatići 72240 BiH			27/12/1989	670	
7	IK Natron Hayat UKO4	Maglaj Liješnica bb 74250 BiH			1983	100	
8	IK Natron Hayat LUKO4	Maglaj Liješnica bb 74250 BiH			1983	84	
UKUPNO RS						1,600	
9	Gacko	Gacko Gračanica bb 89240 BiH		1983	08/02/1983	800	
10	Ugljevik	Ugljevik Ugljevik bb 76330 BiH			20/11/1985	800	

A Stavka	G Godišnja količina iskorištenog goriva (prosjek 2008-2012) (TJ/godišnje)							H Prosječna stopa godišnjeg protoka otpadnih gasova ⁸ (prosjek 2008- 2012) (M Nm ³ /godišnje)	I Godišnja količina sumpora u gorivu (prosjek 2008- 2012) (tone S godišnje, izraženo kao S) (samo ako je primjenjena stopa odsumporavanja)	J Najnoviji dostupni podaci o emisijama (2014 ili, ako podaci nisu dostupni u vrijeme pripremanja plana, podatke za 2013)		
	Kameni ugalj	Lignit	Biomasa	Druga čvrsta goriva	Tečna goriva	Plinska goriva	SO ₂			NO _x	Čvrste čestice	
UKUPNO BiH			18.593		89.111			38.732	123.358	268.137	19.690	6.532
UKUPNO FBiH			1.625		70.242			25.877	47.613	137.109	13.693	2.169
1	Tuzla 4				14.706			5.275		17.139	3.022	698
2	Tuzla 5				12.658			4.540		21.166	1.614	388
3	Tuzla 6				12.958			4.648		22.063	1.355	121
4	Kakanj 5				7.459			2.675	12.402	20.688	2.493	17
5	Kakanj 6				5.518			1.979	9.370	20.241	2.350	19
6	Kakanj 7				15.899			5.703	25.840	34.481	2.542	849
7	IK Natron Hayat UKO4		1.625					583		1.325	244	68
8	IK Natron Hayat LUKO4				1.044			473		7	73	10
UKUPNO RS			16.968		18.869			12.854	75.745	131.027	5.997	4.363
9	Gacko		16.968					6.086		9.688	2.906	1.615
10	Ugljevik				18.869			6.768	75.745	121.339	3.091	2.748

⁸Ako je protok otpadnih gasova izračunat na osnovu potrošenog goriva, preporučuje se upotreba slijedećih faktora konverzije kada se rade relevantni proračuni: 0,358 za čvrsta goriva (6% udio O₂), 0,285 za tečna goriva (3% udio O₂) i 0,280 za plinska goriva (3% udio O₂). Za biomasu je tipičan faktor konverzije 0,344 pri 6% udjelu O₂. Za više informacija pogledati: Graham D P, Salway G, Ray P, Stack Gas Flow Rate Calculation for Emissions Reporting – A Guide to Current Best Practice for the Operators of Coal Fired Boilers, PT/07/LC422/R, May 2007; Graham D., Hamevie H., van Beek R. and Blank F., Validated methods for flue gas flow rate calculation with reference to EN 12952-15 (http://www.vgb.org/vgbmultimedia/rp338_flue_gas.pdf)

Prilog B

Tabela 17. B.1 Izračunati plafoni emisija za 2018.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Stavka	Naziv	Referentni udio kisika (%)	Relevantni GVE za SO ₂ (mg/Nm ³)	Relevantni stepen odsumporavanja (gdje je primjenjivo) (%)	Udio elektrane na plafon SO ₂ u 2018 (t/god)	Relevantni GVE za NO _x (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon NO _x u 2018 (t/god)	Relevantni GVE za čvrste čestice (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon za čvrste čestice u 2018 (t/god)	Mjere za ispunjavanje ciljeva/komentari
(pojedinačni podaci za postrojenja – jedna linija za svaki tip korištenog goriva ⁹)										
UKUPNO BiH					27.194		19.936		2.222	
UKUPNO FBiH					15.670		13.509		1.579	
1	Tuzla 4	6	400		2.110	500	2.637	50	264	
2	Tuzla 5	6	400		1.816	500	2.270	50	227	Vlažno ODG
3	Tuzla 6	6	400		1.859	500	2.324	50	232	Vlažno ODG
4	Kakanj 5	6	1.080		2.889	600	1.605	100	268	Vlažno ODG
5	Kakanj 6	6	1.080		2.138	600	1.188	100	198	Vlažno ODG
6	Kakanj 7	6	544	94	3.101	500	2.851	50	285	Vlažno ODG, SNKR
7	IK Natron Hayat UKO4	6	1.664		970	600	350	100	58	
8	IK Natron Hayat LUKO4	6	1.664		787	600	284	100	47	
UKUPNO RS					11.524		6.427		643	
9	Gacko	6	400		2.435	500	3.043	50	304	EST + VF
10	Ugljevik	6	1.343	94	9.089	500	3.384	50	338	Vlažno ODG. EST

⁹Za postrojenja koja koriste više vrsta goriva, svaki red se mora ispuniti prema tipu goriva (više redova po postrojenju).

Tabela 18. B.2 Izračunati plafoni emisija za 2023

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Stavka	Naziv	Referentni udio kisika (%)	Relevantni GVE za SO ₂ (mg/Nm ³)	Relevantni stepen odsumporavanja (gdje je primjenjivo) (%)	Udio elektrane na plafon SO ₂ u 2023 (t/god)	Relevantni GVE za NO _x (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon NO _x u 2023 (t/god)	Relevantni GVE za čvrste čestice (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon čvrstih čestica u 2023 (t/god)	Mjere za ispunjavanje ciljeva/komentari
(pojedinačni podaci za elektrane)										
UKUPNO BiH					27.194		10.031		2.222	
UKUPNO FBiH					15.670		7.460		1.579	
1	Tuzla 4	6	400		2.110	200	1.055	50	264	
2	Tuzla 5	6	400		1.816	200	908	50	227	
3	Tuzla 6	6	400		1.859	200	930	50	232	SNKR
4	Kakanj 5	6	1.080		2.889	600	1.605	100	268	SNKR
5	Kakanj 6	6	1.080		2.138	600	1.188	100	198	SNKR
6	Kakanj 7	6	544	94	3.101	200	1.141	50	285	SKR
7	IK Natron Hayat UKO4	6	1.664		970	600	350	100	58	
8	IK Natron Hayat LUKO4	6	1.664		787	600	284	100	47	
UKUPNO RS					11.524		2.571		643	
9	Gacko	6	400		2.435	200	1.217	50	304	GNENOX+ZSV
10	Ugljevik	6	1.343	94	9.089	200	1.354	50	338	SKR

Tabela 19. B.3 Izračunati plafoni emisija za 2026. i 2027.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Stavka	Naziv	Referentni udio kisika (%)	Relevantni GVE za SO ₂ (mg/Nm ³)	Relevantni stepen odsumporavanja (gdje je primjenjivo) (%)	Udio elektrane na plafon SO ₂ u 2026 (t/god)	Relevantni GVE za NO _x (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon NO _x u 2026 (t/god)	Relevantni GVE za čvrste čestice (mg/Nm ³)	Udio elektrane na plafon čvrstih čestica u 2026 (t/god)	Mjere za ispunjavanje ciljeva / komentari
(pojedinačni podaci za elektrane)										
UKUPNO BiH					14.243		7.746		7.801	
FBiH					6.966		5.175		523	
1	Tuzla 4	6	200		1.055	200	1.055	20	105	
2	Tuzla 5	6	200		908	200	908	20	91	
3	Tuzla6	6	200		930	200	930	20	93	
4	Kakanj 5	6	371	96	992	200	535	20	54	
5	Kakanj 6	6	379	96	750	200	396	20	40	
6	Kakanj 7	6	362	96	2.067	200	1.141	20	114	
7	IK Natron Hayat UKO4	6	250		146	200	117	25	15	
8	IK Natron Hayat LUKO4	6	250		118	200	95	25	12	
RS					7.277		2.571		257	
9	Gacko	6	200		1.217	200	1.217	20	122	UHK
10	Ugljevik	6	895	96	6.060	200	1.354	20	135	

Tabela 20. B.4 Pregled plafona emisija za BiH od 2018. do 2027. (tona/god.)

Pollutant	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
UKUPNO BiH										
SO ₂	27.194	27.194	27.194	27.194	27.194	27.194	22.877	18.560	14.243	14.243
NO _x	19.937	17.956	15.974	13.993	12.012	10.031	9.269	8.508	7.746	7.746
Čvrste čestice	2.222	2.222	2.222	2.222	2.222	2.222	1.704	1.239	780	780
UKUPNO FBiH										
SO ₂	15.670	15.670	15.670	15.670	15.670	15.670	12.769	9.867	6.966	6.966
NO _x	13.510	12.300	11.090	9.880	8.670	7.460	6.698	5.937	5.175	5.175
Čvrste čestice	1.579	1.579	1.579	1.579	1.579	1.579	1.190	854	523	523
UKUPNO RS										
SO ₂	11.524	11.524	11.524	11.524	11.524	11.524	10.108	8.693	7.277	7.277
NO _x	6.427	5656	4885	4114	3342	2571	2571	2571	2571	2.571
Čvrste čestice	643	643	643	643	643	643	514	386	257	257